

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΕΙΦΟΡΙΑΣ ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Ιστορικό – Ανάγκη

Οι 17 Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ), οι οποίοι προτάθηκαν κατά την Γενική Συνέλευση του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών το 2015, λειτουργούν ως μία βάση για να οδηγηθεί η παγκόσμια κοινότητα προς ένα «καλύτερο και πιο βιώσιμο μέλλον», αντιμετωπίζοντας αποτελεσματικά προκλήσεις όπως η κλιματική αλλαγή, η ρύπανση των θαλασσών και του αέρα, η βιώσιμη παραγωγή ενέργειας, και η πρόσβαση σε καθαρό πόσιμο νερό, μεταξύ άλλων. Για την προώθηση των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης στην Ανώτατη Εκπαίδευση, με πρωτοβουλία του ΥΠΑΙΘ, δημιουργήθηκε πρόσφατα το Δίκτυο ελληνικών ΑΕΙ για την Αειφορία, στο οποίο εκπροσωπείται και το Πολυτεχνείο Κρήτης. Κοινή διαπίστωση όλων ήταν ότι αυτήν την χρονική στιγμή υπάρχει μία αξιοσημείωτη δυναμική όσον αφορά το διακύβευμα της αειφορίας στην ελληνική πανεπιστημιακή κοινότητα, με μέλη της να είναι έτοιμα να στηρίξουν προσπάθειες οι οποίες θα επιταχύνουν την εξέλιξη των ελληνικών ΑΕΙ σε χώρους που και παράγεται έρευνα γύρω από τη βιώσιμη ανάπτυξη και εφαρμόζονται οι αρχές της αειφορίας.

Το Πολυτεχνείο Κρήτης βρίσκεται στη θέση να έχει επιτελέσει σημαντικά βήματα στον τομέα αυτό. Η Αειφόρος Ανάπτυξη είναι ανάμεσα στους 9 κύριους στόχους της επίσημης Στρατηγικής του Ιδρύματος. Η ενεργειακή αναβάθμιση της Πολυτεχνειούπολης επιτεύχθηκε με γοργούς ρυθμούς μέσα στην τελευταία δεκαετία, οδηγώντας σε κτίρια και υπηρεσίες οι οποίες καταναλώνουν λιγότερη ενέργεια κατά περίπου 20%, το οποίο μεταφράζεται και σε σημαντικά μικρότερο αποτύπωμα άνθρακα των δραστηριοτήτων του Πολυτεχνείου. Παράλληλα, δρομολογούνται μια σειρά από άλλες αλλαγές όπως η δραστική μείωση στη διακίνηση φυσικών εγγράφων, η εγκατάσταση φωτοβολταϊκού πάρκου με ισχύ 300 kW (με προοπτική επέκτασης), η αγορά ηλεκτρικών υπηρεσιακών οχημάτων, η εγκατάσταση κοινόχρηστων ποδηλάτων και η δημιουργία δικτύου ποδηλατοδρόμων μέσα στην Πολυτεχνειούπολη. Όλα τα παραπάνω προστίθενται στο εδραιωμένο πλέον Πάρκο Διάσωσης Χλωρίδας και Πανίδας, το οποίο στο μέλλον θα μπορούσε να παίξει ακόμα μεγαλύτερο ρόλο όχι μόνο στην προστασία της βιοποικιλότητας του τόπου, αλλά και στην περιβαλλοντική εκπαίδευση και έρευνα ποικιλοτρόπως.

Η συνειδητοποίηση της εν λόγω ευρύτερης δυναμικής στον τομέα της αειφορίας, ταυτόχρονα με τις καλές βάσεις οι οποίες έχουν τεθεί από το ίδρυμα μας, οδήγησαν στην ιδέα της δημιουργίας μιας μόνιμης Επιτροπής Αειφορίας στο Πολυτεχνείο Κρήτης. Το Πολυτεχνείο είναι ένας ζωτικός πόλος τεχνολογίας για την Κρήτη και την κοινωνία της και οφείλει να διαδραματίσει ρόλο στη βιώσιμη ανάπτυξή του τόπου. Η ίδια η Πολυτεχνειούπολη σαν γεωγραφικός χώρος, με την έκταση και τις κτιριακές εγκαταστάσεις που διαθέτει, μπορεί να εξεταστεί σαν αντικείμενο μελέτης και δράσεων αειφορίας. Η προώθηση λύσεων για την αειφόρο ανάπτυξη του Πολυτεχνείου, δύναται να λειτουργήσει ως καταλύτης για περαιτέρω προσέλκυση πόρων και ανάπτυξη του

ιδρύματος. Επιπλέον, το ίδρυμα μας να έλθει όλο και πιο κοντά στο όραμα του [«Πράσινου Πολυτεχνείου»](#), ενισχύοντας το προφίλ του ως ένα σύγχρονο ίδρυμα που βρίσκεται στην αιχμή των εξελίξεων. Η Επιτροπή θεσμοθετήθηκε με Πρυτανική Πράξη (Αρ. Πρωτ: 4112) τον Ιούνιο του 2021 και φιλοδοξεί να διαδραματίσει ουσιαστικό ρόλο στη χάραξη της μελλοντικής πορείας του Πολυτεχνείου Κρήτης.

Αποστολή της Επιτροπής

Η Επιτροπή Αειφορίας του Πολυτεχνείου Κρήτης έχει ως αποστολή την ενημέρωση, εξέταση, γνωμοδότηση και προώθηση των σχετικών με την περιβαλλοντική, οικονομική και κοινωνική αειφορία πολιτικών, στόχων, οδηγιών, θεμάτων και δράσεων, στον βαθμό που αυτά εμπλέκουν ή αφορούν, άμεσα ή έμμεσα, στο εκπαιδευτικό, ερευνητικό ή θεσμικό αντικείμενο του Πολυτεχνείου ή στις εγκαταστάσεις και τον περιβάλλοντα χώρο του, αλλά και στην ευρύτερη κοινότητα στην οποία εντάσσεται.

Σκοπός

Σκοπός της Επιτροπής είναι να αποκτήσει το Πολυτεχνείο Κρήτης κεντρικό ρόλο στην αειφόρο ανάπτυξη της Περιφέρειας Κρήτης, εκκινώντας από το ίδιο το Πολυτεχνείο, ως περιβαλλοντικό και οικονομικό οικοσύστημα, που θα γίνει υπόδειγμα προς αναφορά και μίμηση, αλλά και μέσα από τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές δραστηριότητές του, οι οποίες θα πρέπει να προσαρμόζονται συνεχώς στις ανάγκες, τις επιστημονικές και τεχνολογικές εξελίξεις, καθώς και τις απαιτήσεις για αειφορία που πλέον θέτει πολύ επιτακτικά η κλιματική κρίση.

Επισημαίνεται η αειφορία, πέραν των περιβαλλοντικών και οικονομικών, έχει και κοινωνικές συνιστώσες, οι οποίες, στην περίπτωση της Κρήτης και της ανάπτυξής της, με την οποία οφείλει το Πολυτεχνείο Κρήτης να είναι στενά συνδεδεμένο, εφάπτονται θεμάτων διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, διατροφικών και άλλων συνηθειών, δημόσιας υγείας και βιοποικιλότητας. Για αυτόν, αλλά και για άλλους λόγους, τα ζητήματα της αειφορίας συνδέονται στενά με θέματα τόσο ηθικής, όσο και εργασίας.

Αρμοδιότητες και Στρατηγικοί Στόχοι

Η Επιτροπή **συντάσσει και εισηγείται στα αρμόδια διοικητικά όργανα** σχέδια προτάσεων και προγραμμάτων δράσεων σχετικών με την αειφορία (ή/και να γνωμοδοτεί/αξιολογεί αντιστοίχως), στα πλαίσια είτε επιχειρησιακών σχεδίων, είτε του ετήσιου προϋπολογισμού του Ιδρύματος, είτε έκτακτων δραστηριοτήτων που μπορούν να ενταχθούν εκ των υστέρων στα παραπάνω πλαίσια.

Είναι επίσης αρμόδια για:

- Να **ενημερώνει** την ακαδημαϊκή κοινότητα σχετικά με την αειφορία, μέσω του ιστότοπου και του περιοδικού του Ιδρύματος, έκδοση εντύπων και αφισών, ανάρτηση γραπτών ανακοινώσεων, ημερίδων και άλλων μέσων που τυχόν θα αναπτύξει η Επιτροπή (π.χ. ιστοσελίδα).
- Να προτείνει, διοργανώνει ή συνδιοργανώνει **εθελοντικές δράσεις** οι οποίες θα συνδράμουν στο όραμα του Πράσινου Πολυτεχνείου, σε συνεργασία με την επιστημονική και σπουδαστική κοινότητα του Ιδρύματος.
- Να **εκπροσωπεί** το Πολυτεχνείο Κρήτης, ως ενιαίο ίδρυμα, σε ανάλογες πρωτοβουλίες σχετικά με την αειφορία, όπως το Εθνικό Δίκτυο ΑΕΙ για την Αειφορία του Υπουργείου Παιδείας.
- Να **προτείνει**, συμβουλευτικά, χωρίς να παρεμβαίνει στο **εκπαιδευτικό ή ερευνητικό** πρόγραμμα των διαφόρων Σχολών, βελτιώσεις, προσθήκες ή ενημερώσεις του εκπαιδευτικού υλικού και προγράμματος, των διπλωματικών και διδακτορικών εργασιών ή των ερευνητικών προτεραιοτήτων, που κρίνονται αναγκαίες λόγω εξελίξεων στον τομέα ενδιαφέροντος της Επιτροπής.
- Να προτείνει ή/και να συνδράμει στην **οργάνωση σχετικών διακλαδικών μεταπτυχιακών** προγραμμάτων ή σεμιναρίων και άλλων εκδηλώσεων.

Οι στρατηγικοί **στόχοι** που τίθενται σχετικά με τις παραπάνω αρμοδιότητες είναι:

- Προώθηση και παρακολούθηση ζητημάτων και δράσεων αειφορίας στο Πολυτεχνείο Κρήτης.
- Δημιουργία ενός αειφόρου εσωτερικού και εξωτερικού περιβάλλοντος στο ίδιο το Πολυτεχνείο, τους χώρους και τις εγκαταστάσεις του.
- Τακτική ενημέρωση της ακαδημαϊκής κοινότητας για εξελίξεις στο αντικείμενο, την έρευνα και τις δράσεις αειφορίας που λαμβάνουν χώρα εντός και εκτός του Ιδρύματος.
- Ουσιαστικότερη συμμετοχή του Ιδρύματος σε πρωτοβουλίες και δίκτυα για την αειφορία, όπως το Εθνικό Δίκτυο ΑΕΙ για την Αειφορία του Υπουργείου Παιδείας.
- Εισήγηση προτάσεων προς την κεντρική διοίκηση του Ιδρύματος για πιθανές παρεμβάσεις, πρωτοβουλίες, εξεύρεση πηγών χρηματοδότησης κλπ. ώστε να επιτευχθεί αναβάθμιση του Ιδρύματος όσον αφορά την αειφόρο ανάπτυξη.

- Προσέλκυση ενδιαφέροντος σπουδαστών και ενεργοποίησή τους σε σχετικά μαθήματα, διπλωματικές και δράσεις.
- Συνδρομή στη δημιουργία συνεργειών μεταξύ ερευνητικών προγραμμάτων σχετικών με τις δραστηριότητες της Επιτροπής.
- Εκμετάλλευση ή και δημιουργία συνεργειών με εταιρείες, ιδρύματα και την τοπική κοινωνία (Δήμος, Περιφέρεια, άλλα Ιδρύματα, σύλλογοι, συνεταιρισμοί).
- Προώθηση της Αειφορίας ως ισχυρό στοιχείο της ταυτότητας (brand) του Πολυτεχνείου.

Πρόγραμμα δράσης της Επιτροπής

Για τους παραπάνω στόχους η Επιτροπή θα καταρτίσει ένα πρόγραμμα για την μελέτη οργάνωσης των εργασιών και δράσεων της που θα συντίθεται από τις εξής εργασίες:

- Χάραξη στρατηγικής και δημοσιοποίηση κειμένου στρατηγικής, στόχων και προγράμματος δράσεων.
- Καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης λειτουργίας του Ιδρύματος σε σχέση με την αειφορία, βαθμονόμηση και σύγκριση με άλλα ιδρύματα.
- Χαρτογράφηση σχετικών ερευνητικών δραστηριοτήτων και προγραμμάτων κι εντοπισμός συνεργειών μεταξύ τους και με πιθανές δράσεις της Επιτροπής.
- Εισηγήση προτάσεων προς την κεντρική διοίκηση του Ιδρύματος για πιθανές παρεμβάσεις, πρωτοβουλίες, εξεύρεση πηγών χρηματοδότησης κλπ ώστε να επιτευχθεί αναβάθμιση του Ιδρύματος όσον αφορά στην αειφόρο ανάπτυξη.
- Εσωτερική παραγωγή τεχνογνωσίας για την υλοποίηση έργων αειφορίας και τη μείωση κόστους για το Πολυτεχνείο.
- Έναρξη διαλόγου με τους φοιτητές και συνεργασία σε θέματα αειφορίας.
- Δημιουργία και ενίσχυση “καναλιών” με εταιρείες, ιδρύματα, ΜΜΕ, καθώς και την τοπική κοινωνία (π.χ. Δήμος, Περιφέρεια κ.α.).

Θεματικοί άξονες δράσης της Επιτροπής

Μία πρώτη καταγραφή των θεματικών αξόνων δράσης, με έμφαση στην αειφορία του ίδιου του κτιριακού συγκροτήματος του Πολυτεχνείου και του περιβάλλοντος χώρου έχει ως ακολούθως (σε αρχικό στάδιο, η εστίαση της Επιτροπής θα αφορά θέματα αειφορίας με περιβαλλοντική εστίαση):

- Εξοικονόμηση Ενέργειας – Πράσινη Ενέργεια

- Διαχείριση Απορριμμάτων – Ανακύκλωση
- Εξοικονόμηση Νερού
- Προδιαγραφές για Πράσινες Κατασκευές και Υποδομές
- Ηλεκτρονική διακυβέρνηση – Ελαχιστοποίηση χρήσης Χαρτιού/Αναλωσίμων
- Ενίσχυση Πρασίνου και Βιοποικιλότητας
- Ελαχιστοποίηση περιβαλλοντικού αποτυπώματος Μετακινήσεων/Ταξιδιών
- Ελαχιστοποίηση περιβαλλοντικού και κοινωνικού αποτυπώματος Εστίασης
- Αειφορία Προμηθειών
- Περιβαλλοντική συνείδηση, Συμμετοχικές διαδικασίες και Εκπαίδευση
- Εξωστρέφεια – Επικοινωνία και Δικτύωση με ευρύ κοινό/τοπική κοινωνία

Μέλη:

Απόστολος Βουλγαράκης, ΧΗΜΗΠΕΡ (Συντονιστής)

Μαρία Μανδαλάκη, ΑΡΜΗΧ

Γεώργιος Αραμπατζής, ΜΠΔ

Πλάτων Γκαμαλέτσος, ΜΗΧΟΠ

Ευτύχιος Κουτρούλης, ΗΜΜΥ